

GDDK1A - Warszawa
RPW/60829/2022 P
Data: 2022-08-31

Pan
Bartłomiej Ratyński
Zastępca Dyrektora
Oddziału ds. Inwestycji
Generalnej Dyrekcji
Dróg Krajowych i Autostrad
Oddział w Warszawie

Wasze pismo z dnia:	Znak:	Nasz znak:	Data:
28.07.2022 r.	O/WA.I-3.701.1078.2022.1.MG	DPB-WPP.6401.382.2022.KGS	26.08.2022 r.

Sprawa: Płatności dla rolników w przypadku przejęcia części gruntów w związku z realizacją inwestycji drogowej

Szanowny Panie Dyrektorze,

w odpowiedzi na pismo, znak: O/WA.I-3.701.1078.2022.1.MG z dnia 28 lipca 2022 r., dotyczące możliwości otrzymania przez rolników płatności w ramach systemów wsparcia administrowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w przypadku przejęcia części posiadanych przez rolników gruntów w związku z realizacją inwestycji drogowej, przekazuję poniższe informacje.

Warunkiem przyznania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz płatności obszarowych w ramach PROW, jest prowadzenie na gruntach rolnych działalności rolniczej, która zgodnie z art. 4 ust. 1 lit c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.), oznacza produkcję, hodowlę lub uprawę płodów rolnych lub utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska.

Mając na uwadze powyższe grunty, na których jest prowadzona inwestycja drogowa nie kwalifikują się do płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz płatności obszarowych w ramach PROW. Takie grunty nie powinny więc być deklarowane przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności. Do przyznania płatności obszarowych powinny być deklarowane wyłącznie grunty, na których jest prowadzona działalność rolnicza i które rolnik będzie utrzymywał zgodnie z normami i wymogami przez cały rok kalendarzowy.

Należy pamiętać, że rolnik składając wniosek o przyznanie płatności zgłasza we wniosku rolnicze wykorzystywanie określonych gruntów. Ponadto zobowiązuje się m.in. do niezwłocznego informowania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o każdej zmianie, która nastąpi w okresie od dnia złożenia niniejszego wniosku do dnia przyznania płatności, w szczególności, gdy zmiana dotyczy wykorzystywania gruntów rolnych i wielkości powierzchni upraw. Niedostosowanie wniosku do stanu faktycznego może spowodować, że płatność zostanie pomniejszona, odmówiona a nawet może zostać nałożona sankcja z powodu niespełnienia warunków kwalifikowalności i zawyżenia powierzchni uprawnionej do płatności.

W ramach płatności obszarowych PROW rolnik może realizować zobowiązanie ekologiczne lub zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, które są zobowiązaniami wieloletnimi. W zobowiązaniu ekologicznym czy zobowiązaniu rolno-środowiskowo-klimatycznym nie ma możliwości czasowego (nawet uzasadnionego)

wyłączenia gruntu z użytkowania. Zmniejszenie powierzchni realizacji danego zobowiązania będzie miało wpływ na wysokość przyznanej w danym roku płatności.

Jednocześnie informuję, że w przypadku, gdy w dniu składania wniosku o przyznanie płatności rolnik nie był w posiadaniu informacji, iż na jego gruntach, które zgłosił do płatności, będą prowadzone prace związane z inwestycją drogową, wówczas mogą mieć zastosowanie przepisy dotyczące siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności.

Przypadki, które mogą zostać uznane jako „siła wyższa” i „nadzwyczajne okoliczności” zostały wymienione w art. 2 ust 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. U. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 549, z późn. zm.). Wystąpienie tych przypadków może zwolnić beneficjenta z realizacji zobowiązań wynikających z przyznanej pomocy. Są to w szczególności:

- a) śmierć beneficjenta,
- b) długoterminowa niezdolność beneficjenta do wykonywania zawodu,
- c) poważna klęska żywiołowa powodująca duże szkody w gospodarstwie rolnym,
- d) zniszczenie w wyniku wypadku budynków inwentarskich w gospodarstwie rolnym,
- e) choroba epizootyczna lub choroba roślin dotykająca, odpowiednio, cały inwentarz żywy lub uprawy należące do beneficjenta lub część tego inwentarza lub upraw,
- f) wyłączenie całego lub dużej części gospodarstwa rolnego, jeśli takiego wyłączenia nie można było przewidzieć w dniu złożenia wniosku.

Powyższy przepis zawiera katalog otwarty zdarzeń, które mogą zostać uznane za siłę wyższą lub nadzwyczajne okoliczności. Tym samym, za zdarzenie o charakterze siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, istnieje możliwość uznania również innych przypadków, nie wymienionych w powyższym przepisie.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1775) oraz art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1234, z późn. zm.), w sprawach uznawania przypadków działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności właściwy jest Kierownik Biura Powiatowego ARiMR.

W przypadku wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności, które mogą mieć wpływ na powierzchnię kwalifikującą się do płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego lub płatności obszarowych w ramach PROW, rolnik powinien złożyć do biura powiatowego ARiMR pisemne oświadczenie o zaistniałych okolicznościach, w terminie 15 dni roboczych od dnia, w którym rolnik lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać takiej czynności oraz dostarczyć dowód potwierdzający wystąpienie siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności. Dowodem potwierdzającym wystąpienie siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, może być, na podstawie art. 75 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, z późn. zm.), wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem.

Jeżeli dostarczone do dnia wydania decyzji dowody potwierdzające działanie siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności zostaną uznane przez kierownika biura powiatowego ARiMR za stanowiące podstawę do uznania wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, rolnik zachowuje prawo do uzyskania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, do gruntów rolnych, których dotyczyło działanie siły wyższej lub wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności.

Jeżeli w roku składania wniosku o przyznanie płatności ONW wystąpiła siła wyższa lub nadzwyczajne okoliczności, płatność ONW w danym roku nie przysługuje i nie stosuje się kar administracyjnych z tytułu przedeklarowania powierzchni.

W przypadku działania rolno-środowiskowo-klimatycznego oraz działania rolnictwo ekologiczne (PROW 2014-2020) jeżeli w wyniku działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności rolnik nie spełnił warunku przyznania płatności lub nie przestrzegał wymogów, dla których zmniejszenie wynosi 100%, określonych dla danego pakietu/wariantu, płatności nie mogą zostać przyznane w danym roku; w takim przypadku uznanie siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności powoduje, że ww. płatności nie podlegają zwrotowi; (również z tytułu zaniechania realizacji zobowiązania). Jeżeli rolnik nie spełnił wymogu, skutkującego zmniejszeniem płatności o mniej niż 100%, uznanie siły wyższej powoduje przyznanie płatności w pomniejszonej wysokości. Nie stosuje się art. 35 ust. 4 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. *uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności* (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014 r., str. 48, z późn. zm.) (sankcje wsteczne). Podczas postępowania Kierownik biura powiatowego ARiMR ustala, czy skutek wystąpienia działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności ma charakter trwały (brak możliwości dochowania zobowiązania do końca okresu jego obowiązywania) czy nietrwały (po ich ustaniu możliwa jest kontynuacja przez rolnika podjętego zobowiązania). Niezależnie od charakteru działania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności (trwały lub nietrwały) odstępuje się od ustalania kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej czy płatności ekologicznej.

Płatności obszarowe PROW realizowane przez ARiMR dotyczą również zobowiązań wieloletnich odnoszących się do działań zalesieniowych, polegających na trwałym wyłączeniu gruntów rolnych z użytkowania rolniczego poprzez ich zalesienie. Długość podjętego przez rolnika zobowiązania utrzymania/prowadzenia założonej uprawy leśnej jest różna w zależności od tego, kiedy zostało wykonane zalesienie. Zobowiązania podjęte przez rolników w ramach PROW 2004-2006 to zobowiązania 20-sto letnie, PROW 2007-2013 to zobowiązania 15-sto letnie oraz PROW 2014-2020 to zobowiązania 12-sto letnie.

Bez względu na fakt czy zmniejszenie powierzchni prowadzonej przez rolnika uprawy leśnej jest czasowe (drzewa zostaną usunięte jedynie na czas budowy i po zakończeniu prac, na tym obszarze pojawią się ponownie nasadzenia), czy też stałe, rolnik powinien powiadomić właściwego Kierownika biura powiatowego ARiMR o przypadku wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności. Należy zaznaczyć, iż w przypadku zobowiązań zalesieniowych podjętych w ramach PROW 2004-2006 oraz PROW 2007-2013, rolnik powinien powiadomić Kierownika biura powiatowego o zaistniałych okolicznościach, w terminie 10 dni roboczych od dnia, w którym producent rolny lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać takiej czynności. W przypadku zobowiązań podjętych w ramach PROW 2014-2020 Kierownik biura powiatowego powinien zostać poinformowany przez rolnika w terminie 15 dni roboczych od dnia, w którym rolnik lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać takiej czynności. Każdorazowo rolnik powinien złożyć w biurze powiatowym pisemne oświadczenie o zaistniałych okolicznościach i dołączyć do niego dowody potwierdzające wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej.

Kwestie dotyczące siły wyższej w poszczególnych okresach programowania, w ramach których wykonano zalesienie, zostały określone w przepisach:

- art. 39 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 817/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR)* (Dz. Urz. WE L 153 z 30.04.2004 r., str. 30, z późn. zm.);
- art. 47 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)* (Dz. Urz. WE L 368 z 23.12.2006 r., str. 15, z późn. zm.);
- art. 2 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. *w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008.*

Podkreślić należy, iż w przypadku, gdy rolnik w chwili podjęcia zobowiązania nie miał wiedzy na temat terminu rozpoczęcia prac inwestorskich, uznanie działania siły wyższej lub wystąpienia nadzwyczajnych okoliczności w odniesieniu do pomocy na zalesienie skutkuje tym, iż nie jest wymagany częściowy lub całkowity zwrot wcześniej wypłaconego wsparcia. W przypadku uznania siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności pomoc na zalesianie: w ramach PROW 2014-2020 oraz PROW 2007-2013 nie przysługuje za dany rok do gruntu, na którym są prowadzone prace inwestorskie, które spowodowały likwidację założonej uprawy leśnej. W kolejnych latach trwania zobowiązania zalesieniowego podjętego w ramach PROW 2007-2013 oraz PROW 2014-2020, pomoc wypłacana jest do powierzchni, na której las w dalszym ciągu istnieje (nie jest wypłacana do powierzchni, na której w wyniku wykonania inwestycji zlikwidowano uprawę leśną). W przypadku zalesień zrealizowanych w ramach PROW 2004-2006, rolnik zachowuje prawo do pomocy w odniesieniu do obszaru kwalifikowanego w momencie wystąpienia siły wyższej lub okoliczności nadzwyczajnych.

Ponadto informuję, że w ramach zawieranych z ARiMR umów o przyznanie pomocy w poddziałaniu 4.2 „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi i ich rozwój” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w okresie trwałości operacji, liczoną do dnia, w którym upłynie 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności końcowej, beneficjenci zobowiązani są m.in. do:

- a) nieprzenoszenia posiadania lub prawa własności nabytych dóbr, wybudowanych, rozbudowanych, nadbudowanych, przebudowanych, wyremontowanych w połączeniu z modernizacją budynków lub budowli, na które została przyznana i wypłacona pomoc, oraz ich wykorzystywania zgodnie z przeznaczeniem i celem operacji, z wyłączeniem stosowania czasowego przenoszenia własności na zabezpieczenie wierzytelności jako formy zabezpieczeń kredytów/pożyczek udzielanych na realizację operacji, z zastrzeżeniem postanowień umowy, dot. kwestii następcy/nabywcy,
- b) prowadzenia działalności, której służyła realizacja operacji, lub której prowadzenie stanowiło warunek przyznania pomocy, bez zmiany sposobu lub miejsca jej wykonywania i z wykorzystaniem zrealizowanego zakresu rzeczowego operacji, z zastrzeżeniem postanowień umowy dot. kwestii następcy/nabywcy,
- c) przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych objętych załącznikiem I do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z wyłączeniem produktów rybołówstwa.

Jednocześnie, na beneficjentów poddziałania 4.2 został także nałożony obowiązek niezwłocznego informowania Agencji o planowanych albo zaistniałych zdarzeniach związanych ze zmianą sytuacji faktycznej lub prawnej beneficjenta, jego przedsiębiorstwa lub operacji w zakresie mogącym mieć wpływ na realizację operacji zgodnie z postanowieniami umowy, wypłatę pomocy lub spełnienie wymagań, określonych w Programie, przepisach ustawy i rozporządzenia lub umowie.

Dodatkowo, w przypadkach, w których nie doszło jeszcze do wypłaty środków finansowych, a operacja nie została przez beneficjenta zrealizowana, na podstawie § 13 ust. 5 pkt 5 umowy o przyznaniu pomocy istnieje możliwość zawarcia aneksu w zakresie zmiany działek ewidencyjnych, na których realizowane są w ramach operacji inwestycje trwale związane z nieruchomością. Zawarcie aneksu, w przypadku przejęcia przez GDDKiA na własność Skarbu Państwa działek beneficjenta, pozwala na realizację operacji w innej lokalizacji.

Niewypełnienie przez beneficjentów zobowiązań określonych w umowie o przyznaniu pomocy może pociągać za sobą sankcje finansowe określone w umowie oraz aktach normatywnych mających odpowiednio zastosowanie w ramach poddziałania 4.2 (np. określone w art. 71 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku *ustanawiającego wspólne przepisy, dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne, dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320, z późn. zm.).*

Zgodnie z przywołanym powyżej przepisem, w przypadku operacji obejmującej inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne, dokonuje się zwrotu wkładu z EFSI, jeżeli w okresie pięciu lat od płatności

końcowej na rzecz beneficjenta lub w okresie ustalonym zgodnie z zasadami pomocy państwa, tam, gdzie ma to zastosowanie, zajdzie którakolwiek z poniższych okoliczności:

- a) zaprzestanie działalności produkcyjnej lub przeniesienie jej poza obszar objęty programem;
- b) zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści;
- c) istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów.

Kwoty nienależnie wypłacone w odniesieniu do takiej operacji są odzyskiwane przez państwo członkowskie w wysokości proporcjonalnej do okresu, w którym nie spełniono wymogów.

Powyższa regulacja dała podstawę prawną do uregulowania w § 12 ust. 1 umowy o przyznaniu pomocy dla poddziałania 4.2 postanowień w zakresie konieczności dochodzenia zwrotu wypłaconych beneficjentom środków finansowych. Natomiast na podstawie § 12 ust. 2 beneficjent może zachować wypłaconą pomoc w całości albo w części w odniesieniu do operacji, która została zrealizowana zgodnie z warunkami określonymi w przepisach oraz umowie lub w przypadku, gdy taki beneficjent został zwolniony ze zobowiązań w związku z zaistnieniem siły wyższej lub wystąpieniem wyjątkowych okoliczności. Jednocześnie, co wynika ze wskazanego § 12 ust. 3-5 umowy o przyznaniu pomocy, beneficjent w przypadku naruszenia zobowiązań jest zobowiązany do zwrotu środków wraz z odsetkami liczonymi począwszy od upływu 60 dni od dnia odbioru wezwania do zwrotu do dnia zapłaty, w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 640/2014 w przypadku poddziałania 4.2, ARiMR nie wymaga całościowego albo częściowego zwrotu środków w przypadku wystąpienia siły wyższej albo wyjątkowych okoliczności. Przypadki te zgodnie z § 15 umowy o przyznaniu pomocy dla poddziałania 4.2 beneficjent zgłasza na piśmie właściwemu organowi wraz z odpowiednimi dowodami wymaganymi przez właściwy organ, w ciągu piętnastu dni roboczych od dnia, w którym beneficjent lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać tej czynności. Tym samym ARiMR na wniosek beneficjenta może zwolnić go w całości bądź w części z zobowiązań określonych umową w przypadku zaistnienia siły wyższej albo wyjątkowych okoliczności określonych w cytowanych wyżej przepisach.

Odnosząc się do działań inwestycyjnych: 4.1, 5.1, 5.2 oraz 6.4 zapisy Umowy o przyznaniu pomocy (w tym przypadku podano za przykład przepisy dot. Modernizacji Gospodarstw Rolnych) mówią:

1. *W przypadku niewykonania co najmniej jednego ze zobowiązań, o których mowa w § 5, § 8 ust. 1 i 2 oraz § 10 ust. 1, z powodu zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, określonych w przepisach unijnych, Beneficjent/ Beneficjenci może/ mogą zostać całkowicie lub częściowo zwolniony/ zwolnieni przez Agencję z wykonania tego zobowiązania;*
2. *W sprawie zwolnienia z wykonania któregośkolwiek ze zobowiązań, o których mowa w ust. 1, Beneficjent/ dany Beneficjent składa w oddziale regionalnym wniosek, zawierający opis sprawy wraz z uzasadnieniem oraz niezbędnymi dokumentami, w terminie 15 dni roboczych od dnia, w którym Beneficjent/ dany Beneficjent lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać czynności złożenia takiego wniosku.*

Jak wynika z załączonej przez GDDKiA informacji, w opisanym stanie faktycznym, należy przede wszystkim ustalić, czy wskazane zdarzenie było nadzwyczajne i niemożliwe do przewidzenia przez podmiot (beneficjenta), który się na nie powołuje i czy było zdarzeniem, którego następstw nie można było uniknąć, mimo zachowania należytej staranności. Spełnienie tych przesłanek będzie dawało podstawy do zakwalifikowania opisanego zdarzenia jako siły wyższej/nadzwyczajnych okoliczności, dających podstawy do zwolnienia ze zobowiązań w całości lub w części zawartych w umowie o przyznaniu pomocy. Zatem ustalenie czy w danym przypadku można mówić o sile wyższej lub nadzwyczajnych okolicznościach wymaga każdorazowo indywidualnej oceny danego przypadku oraz sytuacji i sposobu działania (zapobiegania skutkom tych zdarzeń) przez podmiot, który się na nie powołuje. Tylko stwierdzenie, że okoliczności wystąpiły gwałtownie, były nieprzewidywalne i niezależne od beneficjenta oraz, co najważniejsze, że beneficjent nie mógł uniknąć ich następstw, mimo zachowania należytej staranności, może prowadzić do stwierdzenia, że działanie miało charakter o znamionach siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności. Do ustalenia tego

faktu należałoby wziąć pod uwagę wiedzę beneficjentów (w dniu składania Wniosku o przyznanie pomocy) dotyczącą planowanego przebiegu drogi krajowej nr 53 oraz planowanego terminu rozpoczęcia inwestycji drogowej jaką jest budowa obwodnicy Ostrołęki, a co za tym idzie wywłaszczenia gruntów beneficjentów.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt zapytania GDDKiA należy wskazać, iż sytuacja opisana w zapytaniu może, ale nie musi w znacznym stopniu utrudniać możliwość prowadzenia gospodarstwa rolnego. Z tego względu kwalifikacja, czy w przedmiotowej sprawie wystąpiła siła wyższa lub nadzwyczajne okoliczności, winna uwzględniać, nie tylko okoliczności związane z częściowym wywłaszczeniem, ale również jej wpływ na możliwość realnego wypełniania zobowiązań w okresie związania celem, a także inne okoliczności.

Reasumując, w przypadku opisanym w treści zapytania, istnieje możliwość oceny zaistniałych w przedmiotowej sprawie okoliczności pod kątem siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności, bowiem beneficjenci nie musieli przewidzieć terminu wywłaszczenia i rozpoczęcia prac budowlanych oraz jego wpływu na prawidłowość realizacji zobowiązań. Niemniej jednak decyzja o zwolnieniu beneficjentów z zobowiązań umownych w części bądź w całości winna być poprzedzona wnikliwą analizą wszystkich okoliczności przedmiotowej sprawy oraz ich wpływu na możliwość kontynuowania realizacji zobowiązań umownych przez beneficjentów, czego w ramach swych kompetencji dokonuje właściwe Biuro Wsparcia Inwestycyjnego Oddziału Regionalnego ARIMR.

Z poważaniem,

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez Janusz Szulc; ARiMR
Data: 2022.08.26 14:02 CEST

Janusz Szulc

Zastępca Dyrektora

Departamentu Płatności Bezpośrednich

*(podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu)*